

Mikkjal Absalonsen

Josias kemur heim

Hann var løgin, tað var í hvussu so er tað, ið sagt var um hann. Hvat løgið, ið var við honum, tað visti eingin at greiða frá. Komst tú á tal við hann, var einki løgið við honum. Hann var fólkaligur, hann var skilagóður, um tú spurgti hann um nakað, men vanligi ikki serliga prátingarsamur, sjálvdan byrjaði hann sjálvur at siga nakað, og um so var, var tað helst við onkran av teimum eldru, hansara javnaldrar, um veðurlíkindini, streym, útlit fyri hoyterra, hvussu líkindini vóru í bjørgunum í fuglatíðini, fiskilíkindini á teimum ymsu grunnunum nærhendis, til tær ymsu árstíðirnar.

Sum yngri var hann tiltikin bjargamaður, og kom tosið inn á fuglveiðu, at verða eftir eggum, havhestaungar, havhesta- fleyg, lunda og lomvigafleyg, snaruveiðu, ja tá kom lív í hann, ja næstan kundi sigast, at tá fór hann á flog, fekk ikki afturhald, ikki tí at hann dróg seg sjálvan fram, ella fortaldi hvat ið hann hevði gjørt, men hann hevði so ótrúligan áhuga fyri hesum, um ta og ta ferðina, hann mintist alt, hvørjir ið vóru við, tær einstøku ferðirnar, hvar hvørjir vóru uppi á landi, tá teir vóru við bát, hvat teir fingur, hvussu hann var ættaður.

Men hvør var hann, tey yngri í bygdini kendu hann ikki, onkur av teimum yngri høvdu hoyrt tey eldru tosa um Josias á Fenum, hann var barnføddur, hevði gingið í skúla og uppvasin til mans har í bygdini. Sum ungur hevði hann verið við í øllum vanligum arbeiði, í bø og haga og bjørgum, verið til skips sum teir flestu menn har á plássinum, fiska við sluppum, skonnartum og eisini trolarum, við Íslands, Grønlands og Svaldbards strendur.

So kom kríggi, og hann bleiv burtur, eingin visti nakað um hann í langa tíð, hann hevði fyrstu krígsárini, gjørt sum nógvir aðrir føroyingar, siglt til Bretlands við fiski úr Íslandi og Føroyum, eisini her hevði hann víst seg sum álitmann, lærði menn at "shelfa", sum teir fægstu dugdu tá, var tolkur fyri teir eldru skiparnar, ið vanligi ikki dugdu enskt, skjótt fekk hann eisini skip at føra, tá onkrum barst frá, og eisini her vísti hann sín dugnaskap.

Men so bleiv hann burtur, ja hann beiv ikki meira burtur enn so, enn at hann var har, ið hann sjálvur vildi verða, og ikki gingur tíðindini altíð so skjótt undir krígnum. Hann var farin til Íslands at arbeiða uppi á landi, var har eina tíð, men hann leiddist við hetta.

Ein dagin hann hevði frí, var hann farin oman í havnina, har lá ein amerikanskur tangbátur, hann var komin á tal við onkran, fekk at vita, at teimum manglaði ein bátsmann, jú hann helt seg til at taka við starvinum.

Hann fór aftur til barakkina, hann búði í, fann sær pjúkarnar, fór avstaðaftur, uttan at siga nøkrum frá tá.

Hví segði hann ongum frá? kanska var tað hann, ikki at fortelja so nógv um seg sjálvan og ongan sá hann, sum hann kendi.

Beint tá hann kom til barakkina, var ófriðaligt og hann hoyrði onkran siga, at lögreglan hevði tikið nakrar, teir skuldu verða spiónir, so hann helt, at hann skuldi bara lata sum einki, tað var hansara lindi, ikki at koma sær uppí nakað.

Tá hann mynstraði, boðaði hann lögregluni frá, hvar hann var, og skrivaði til arbeiðsgevaran, at hann var farin úr Islandi. Teir feroyingar, ið arbeiddu saman við honum, hoyrdu sum verða man, at nakrir vóru tiknir av lögregluni, sendir til Bretlands, at sita í fongslí á Isle of Man, og teir hildu hann vera ímillum teirra.

Smátt um smátt fóru hesi tíðindi, at hoyrast í Føroyum eisini, tað kom fyrri oyruni á brøðrunum, ið eisini vóru í siglingarvinnuni, til Bretlands, móðurin mátti sum frá leið, eisini fáa hetta at vita, onkur av brøðrunum tók seg saman, at siga henni tað.

Tað tyktist sum at vanlukkan ikki gavst at vitja húsið, faðirin var sjólátin nøkur ár frammanundan, ein av brøðrunum var farin á sanatorii, og so nú hetta. Brøðurnir gjørdu alt teir kundu, fyrri at fáa greiðu á hesum, teir spurdu seg fyrri hjá bretsku mynduleikunum í Føroyum, teir spurdu seg fyrri hjá bretsku mynduleikunum, tá teir vóru í Bretlandi, men eingin kundi finna nakran við hesum navni, ið var settur í varhald.

Ein dagin kemur Sofus við posti, og umframt Dimmalætting og Dagblaðið, síggja brøðurnir, at bræv er, ið er skriva til móðirina, Karsofiu, hondskriftin er hansara, brævið hevur bretskt frímerki og er stempla í Liverpool.

Mamman er ikki inni, hon er í aðrari bygd, ikki vilja teir opna brævið, men spenningurin er stórir, Liverpool, tað er jú tætt við Ile of Man, kann hann sita í fongslí har, og er ferðasambandi til Man um Liverpool.

Teir halda, at teir mugu fara á telefonstøðina, at fáa boð til mammuna, og siga hvussu vorðið er, men teir mugu opna brævið fyrst, tí hon man fara, at biðja teir siga sær, hvat stendur í brævinum, jú teir opna brævið. Ovast á brævinum stendur s/s Star of Enterprise, 10.12.1942. Teir eru lættir um hjarta, umborð á einum skipi er hann.

Í brævinum greiðir hann frá, hvussu gingist hevur honum, hvar hann hevur verið. Okkurt er tó klipt úr brævinum av sensurinum. Hann ynskir teimum gleðlig jól, spyr hvussu stendur til heima. Nú brævið kemur, er mai reiðiliga hálvur.

Bróðurin Jákup fer á telefonstøðina, biðjur um samtalu til Havnar, har mamman er og vitjar bróðurin í liggur á sanatoriinum. Lísbita á telefonstøðini er forvitin, spyr hví hann skal ringja til mammuna, hon er akkurat farin avstað. Men tað liggur ikki til Jákup, at verða tíðindafróður, heldur ikki í dag. Hóast hann er sera fegin, dugir hann ikki heilt at vísa sína gleði, ikki tí, hann veit fullvæl, at í somu løtu hann hevur sagt mammuni tíðindini, eru tey um allar geilar, tí Lísbita ber ikki orð fyrri, at leggjst á nøkur tíðindi, hvørki góð ella ring.

Mamman er sum verða man fegin, um at lívstekin er komið frá honum, hóast hon í fyrstu atløgu er rødd, tá hon fær at vita, at telefonboð eru til hennara úr heimbygdini. Hennara fyrsti tanki er, at nú hava teir verið eftir havhestaeggum og onkur er omandottin.

Nú hann var blivin eldri var hann komin aftur til bygdina úr úrtheiminum. Húsini, barnaheimið hevði staðið tómt nú í nøkur ár, síðani Kál tann einasti

bróðurin, ið var eftir í bygdini, doyði ógiftur, hinir vóru giftir burtur av bygdini, og ikki vitjaðu teir so ofta aftur, tí ferðasambandið hevði verið vánaligt. Eftir at vegasambandið var komið, vóru teir komnir oftari, serliga saman við onkrum, av tí yngara ættarliðinum.

Húsini høvdu altíð verið væl hildin síðani bróðurin Kál doyði. Mest sum á hvørjum árið hevði onkur av brøðrunum, verið og gjørt ábøtur á húsini, tjøra, skift vindeygu, lagt nýtt flag á, umvælt torvhald og sovorði, ið neyðugt var, um húsini ikki skuldi farast. So tað var bert at flyta inn.

Henda dagin hann kom, vóru glómur í bygdafólkinum, hann kom við ferðabátinum, spurdi seg fyri, hvar bussurin til Vindvíkar helt, fór inn í ferðabilin, greiddi ferðaseðilin, fleiri ferðafólk komu í bilin, sóu henda fremmanda mannin, kendust ikki við hann. Bilurin steðgaði í fyrstu bygd, hann bleiv sitandi, fólk byrjaði at venda sær, hyggja eftir honum, hvør mundi hann verða, hvussu langt mundi hann ætla sær at fara, hvørji mundu ørindi hansara verða, onkur fór at spyrja bilføraran, hvør hann var, nei, hann visti ikki, men hann visti, hvagar hann hevði greitt ferðaseðil. Skjótt ferðaðust tíðindini ímillum ferðafólkini á teimum fremru plássunum, frammanfyri har fremmandamaðurin sat, um hvagar hann skuldi, bilførarin visti eisini, at hann tosaði føroyskt, men tað hoyrdist, at hann hevði verið burtur, hevði amerikanska dialekt.

Tá hann fór úr bussinum, sá fólk, at hann fór ímóti húsinum á Fenum, og eftir viðførinum at døma ætlaði hann sær at steðga.

Símun hjá Sámali, ella Sammisimmi sum hann ofta var kallaður, var tíðliga á fótum morgunin eftir. Tá hann hyggur út, oman ímóti Fenum spílar hann eyguni upp, gníggjar eyguni, vaskar sær um andlitið, tað gjørði hann ongantíð, í hvussu so er ongantíð, uttan so, at konan kravdi tað av honum. Hann svór við, tí undir vegginum á Fenum stendur ein maður, ella rættari, gongur ein maður aftur og fram, eins og Josias plagdi. Símin heldur fyri við Marina, at um ikki Josias á Fenum var afturkomin, so var hann sýnskur, og væntaði at hann ella Josias, livdu ikki dagin av. Oh Jesus náði meg Símun sig ikki sovorði, sigur Marin og hyggur út, jú har gongur ein maður, hon visti lítið um Josias, so hon helt tað líka væl kundi verða onkur annar, og ongantíð betur enn tað var Josias, tí so hevði Símun ikki tað at stúra fyri, at hann hevði sæð Josias í hamfer.

Símin gjørði sær øðrindi í handilin at frætta tíðindi. Á veg í handilin gekk hann framvið á Fenum, men tá sást eingin við húsini, góðan hug hevði hann at fara inn, men ikki komdi hann sær, hann hevði ongantíð verið vanur at fara á gátt har.

Komin í handilin spurdi hann, um Josias á Fenum mundi verða afturkomin, nei eingin har kendist við Josias, men krambagentan visti, at fremmandur maður hevði verið har og keypt, fyrsta tað var opið, hann hevði fremmandan málburð, kundi hava verið uttanlands og hon sá hann fara oman ímóti Fenum.

Bygdalívið gekk sína vanligu gongd, Josias var javnan at síggja, hann velti, setti niður epli, hoyggjaði, hevði seyð á trøðni, ið lá til húsini, gekk á fjall, bát hevði hann fingið sær, torv skar hann eisini, hóast tað var avlagt í bygdini, eingin skar torv longur.

Torvhúsið, ið hevði hoyrt til húsini á Fenum, og nú var avfallið, eingin hevði brúkt tað og langt minni røkt tað, - hevði hann sett í stand, laða veggirnir upp aftur og lagt nýtt tak á. Bóndin Njál, ið átti hagan mótmælti, Josias helt uppá sín rætt, men bóndin var ikki samdur við Josias.

Bóndin fór til myndugleikarnar, meldaði Josias, og fekk viðhald í fyrstu atløgu.

Treiskur sum Josias var, lat hann sær ikki hetta linda, helt seg minnst onkur gomul brøv við seglið á, liggja í húsinum frá gamlari tíð.

Spurdi onkran av brøðrunum, hvar tey mundu verða, jú onkur av teimum hevði tikið tey úr húsunum og goymt tey.

Josias fer til sýslumannin, er kanska eitt sindur snildur, spyr fyrst, um tað, ið er seglað við sýslumansins stempli, kann fara úr gildið vegna aldur, nei sigur sýslumaðurin, avgjærdur, meðan fleiri hoyra uppá. So nú hevur Josias vitni uppá tað, spyr um hann kann síggja útskrift úr protokollini frá 1875.

Ja, jú, hví hann skuldi tað?

Nei hon var á skjalasavninum, og tað hevði almenningurin atgongd til. Josias helt fyri, at í hesum avritstíðum mundi hann hava eitt avrit liggjandi.

Nei tað hevði hann ikki.

Sýslumaðurin er í villareiði, veit ikki, hvat Josias man ætla, kennir ikki Josias, men er vinmaður Njál og Njál er ikki vanur at tapa, tá tað ræður um at taka gomul rættindi aftur.

Josias spyr sýslumannin, um hann kann læna telefonina fyri at koma í samband við skjalasavnið.

Jú sigur sýslumaðurin, heldur at tað man taka sína tíð, áðrenn hann kann fáa nakað frá teimum og til tað tíð, man hann hava funnið okkurt, sum kann staðfesta avgerðina um at taka rættindini frá húsunum á Fenum.

Josias ringir ikki til skjalasavnið, men til ein bróðurson, ið hann veit er vanur at ganga á skjalasavnið, og kennir mannagongd við at fáa fatur á skjølum, spyr um hann ikki kann fáa sent tey til sín sum skjótast, sýslumaður hoyrir alt, ið verður tosað, blívur illa við, tí eftir øllum at døma, veit Josias akkurát nær tað er skriva í protokollina, ið hann skal hava fatur á.

Sýslumaðurin vaknar við kaldan dreym, ordnar um skallan, Josias Larvassen, sýslumaðurin, var ikki ein sýslumaður, ið hevði itið so seinast í farnu øld og sýslumenn, ið vóru tá, eins og bøndur, dugdu jú eisini at fáa sær rættindi, jú tað var gingið afturá hjá bóndunum, men hjá sýslumonnunum, var sanniliga gingið afturá, einasta ið var eftir, var kanska, at tað var lættari hjá sýslumanninum at fáa eina grindalykkju, tá grind hendingaferð doyði, enn hjá Njáli og Josiasi.

Josias sigur farvæl, og sigur at hann kemur aftur í morgin.

"Jú", sigur sýslumaðurin, eitt sindur fjálturstungin, men munandi bliðari, "hann skal verða vælkominn" hann væntar ikki, at Josias hevur fingið nakað frá skjalasavninum so skjótt, men hann ivast ikki í, at Josias kemur aftur.

Sýslumaðurin veit ikki, at Josias hevur skjotið uppá, at hann eigur rætt til torvskurð og torvhús, men tað, ið Josias vil, er at hann samstundis skal vísa sýslumanninum, hvat er ført í protokollina og skjotið. Sýslumaðurin sær ígjøgnum vindeygga at Josias fer av skrivstovuni, tað var nakað kent við hasum

manninum, jú, Kál, Kál Larvassen, var ekki ein sak um brúksrætt til eina vatnið í einari á, og Kál Larvassen kom við einum skjöti, sum var útskrivað til Josias Larvassen. Tá var tað eisini Njál, sum skuldi veita ána burtur. Jú teir gomlu sýslumenninir teir dugdu, dugdu betur enn bóndirnir. Men hvussu skuldi hann loysa hetta, hvussu skuldi hann fáa sagt hetta við Njál, tí vist var, at Njál, hann lovaði bæði bál og brand, at tapa, tað toldi hann ekki, um Njál hevði havt minsta illgruna um hetta, so hevði hann ekki verið so altráður at nokta Josiasi at skorið torv. At tapa einaferð afturat ímóti teimum á Fenum, tað var meir enn hann kundi takað.

Annan dagin eftir kemur Josias aftur til sýslumannin, spyr um teir ekki kunnu verða einsamallir á skrivstovuni, jú hann verður boðin í eitt rúm innari.

Josias leggur avrit av protokollini á borðið fyri sýslumannin.

Ja, jú sigur sýslumaðurin, men tað man verða eitt skjöti skriva út frá tí í protokollini, og tað skuldi hann havt.

Sýslumaðurin sigur seg ivast í, um tað er galdandi, um ekki eitt skjöti eisini er útskrivað.

Josias spyr, um tað so er galdandi, jú sigur sýslumaðurin, sigur seg ekki verða lögfrøðing, men heldur tað.

Josias spyr, um hann so ekki kann ringja til ein lögfrøðing, tá hann er so vánaligur at tolka tær lógir, hann er settur at hava um hendir.

Nei hann veit ekki hvønn hann skal ringja til, Josias spyr, um fútin ekki er lögfrøðingur.

"Jú tað skuldi hann helst verið", sigur sýslumaðrin.

Um hann ekki kann ringja til hansara?

Ja, men hann var ringur at fáa fatur á.

Josias sigur seg hava góða tíð.

Sýslumaðurin er týðuliga kroystur, tað hevur Josias fingið snevillin av, at endanum eftirlíkar hann at ringja til fútan, fútin er dani.

Jo selvfølgeligt, hvis kongens embedsmand sysselmanden har sat sit segl på, er det gyldigt.

Tá samrøðan er liðug og Josias hevur fingið vissu fyri, at hann hevur rættin til torvskurð og torvhús, hálar hann skjötið úr lummanum, og vísir sýslumanninum. Josias hevur sitið við prógvum, men allíkavæl hevur hann fingið sýslumannin at prógva, at Josias hevur allan rættin.

Sýslumaðurin sær, at hann hevur verið hildin fyri gjøldur. Hann blussar upp av øði, og fer at deila, men Josias er líka róligur, sigur einki, letur sýslumannin vinda seg upp, smílist kanska eitt sindur og illari verður sýslumaðurin.

Stundum hevði hann vitjan av onkrum av brøðrunum, eisini onkur av tí yngra ættarliðnum, var og vitjaði hann, men sjálvdan var hann burtur úr bygdini, og sjálvdan fór hann á gátt hjá nøkrum, og um so varð, hevði hann gjarna eini hvørji øðrindi, og tá var tað sum oftast hjá onkrum skyldfólki, okkurt systkinabarn átti hann enn eftir.

Men tó, hann kundi hendinga fer fara á gátt í onkrum av teimum húsunum, ið han hevði gingið inn í sum unglingi, hóast hann ekki kendi fólkin, ið búðu har nú, kundi sita har eina løtu. Bjóðaðu tey honum drekka, bar hann seg sum oftast undan, kundi sita har og skimast runt, hugdi uppá kvistarnir í teimum

ómálaðu køkunum, líkassum leitaði hann eftir fortíðini, hetta segði honum nakað, minnini komu fram, hann kundi siga frá um tey, ið høvdu búð har, um eitt og annað ið teimum høvdu verið fyri ella verið við til, um túrar burtur í aðra bygd eftir jarðamóðir, um útróðrardagar, um dagar í bjørgunum, um fjalldagar, ja um ódnardagar á Suðurlandinum, um tá "Glory Star" fekk ein sjógv yviri á Portlandinum, hon legðist skerfløt, lastin skeyts, seglið fylltist við sjógv, og hann bant eina lissi um seg, og fór út eftir bumminum, skar hol á segli, so hon fekk reist seg aftur, gjarna var tað so, at onkur søga var knýtt at einstøkum húsum, tí onkur haðani hevði verið við til ta hendingina. Tað tyktist, sum at hann kundi blása lív í hendingar, sum tað tilkomandi ættarliði ikki kendi nakað til, tí tey ið høvdu verið har hvønn dag, høvdu gloymt hetta, hóast tey høvdu vita hetta líka væl sum hann. Tað tyktist sum, at hann mintist alt, ið var hent áðrenn hann var farin haðani og síðani kundi eingin greiða frá nøkrum. Um hann kanska ikki var so skemtingarsamur at fáa at vitja, so fór hann sjálvdan útaftur, uttan at hava fortalt húsfókunum onkra søgu, ið var knýtt at húsinum ella teimum, ið høvdu búð har.

Okkurt loyndarfult mátti verða við honum. Summi hildu fyri vist, at hann hevði sitið í fongsli, tí tað høvdu tey hoyrt, gitingar vóru nógvur um, hvar hann mundi hava verið, hvat hann mundi hava gjørt. Onkur visti frá skyldfólkunum, ella høvdu tey fingið tað burturúr honum sjálvum, at hann hevði verið búsettur í onkrum landi, ið hann javnan var komin til hesi árin, hann hevði siglt, hevði verið giftur, konan var deyð í góðum árum, børn vóru eingi í hjúnarlagnum. Og so var tunglyndi falli á hann, tað var, sum alt skramblaði saman rundan um hann, hann hevði ongan frið á sær, vildi bara sleppa burtur. Hann var farin aftur á verðinshøvini, men nú góvu tey honum ikki tann frið og sælu, ið tey áður høvdu givið honum, og so var hetta stungist uppá hann, at hann átti at fara heimaftur. Hevði sett seg í samband við brøðurnar, jú vælkommin skuldi hann verða, søgdu teir, og nú var hann komin aftur á teir gomlu steinarnir, har ið alt byrjaði, og alt helst kom at enda, hóast hann hevði verið knøttin runt. Hóast hann seinru árin stundum hevði kent seg einsamallan á verðinshøvunum, so hevði hann trivist við tað, helt hetta var hansara lagna. Fyrstani nú var tráðanin blivin so sterk, at hann hevði tikið hetta takið, at koma aftur til plássið her.

Eitt annað loyndarmál fyri bygdarfólkunum var, hvat livdi hann av. Teir seyðirnir hann hevði á trøðini og í haganum og teir fiskarnir, hann fekk úr sjónum summarhálvárið, kundu ikki halda lív í honum, og so var tað kanska fólkapensiónin. Men tað visti kommunuskriverin Sámal í Holu og hevði hann betrúð konu sínari Fimtitrinu, sum størsta loyndarmál, at fólkapensión fekk hann onga, men sum ikki einaferð, tað ið meir enn ein veit, er ikki nakað loyndarmál, tískil visti øll í bygdini, at hann fekk onga fólkapensión.

Á posthúsinum vistu tey, at hann stundum fekk post úr útlandinum, sjálvdan ella ongantíð sást hann fara í sparikassan, tó helt onkur seg hava sæð hann fara í sparikassan í grannabygdini, aftur nakað loyndarfult, hví skuldi hann fara í sparikassan í grannabygdini?

Krígspensión, jú hann var jú sjómaður, so krígspensión átti hann at fáa og tað nógv, helt onkur, tí hann hevði siglt í bardagaárunum, í Koreakrígnum og

helst eisini í krígunum í Indokina. Men ekki sást tað á honum, at hann hevði nakað brek, tí bert teir, ið finga brek av krígssigling, skuldu fáa krígspensiún. Hetta seinasta visti Sammisimmi, ið hann helt seg hava rætt til krígspensiún, men kundi einki fáa, tí læknin ikki helt hann hava fingið nakað mein.

Onkur helt hann kanska eisini hevði siglt í Mau Mau krígunum, ið var í Afrika í fimtiárunum, ólógliga við vápnum, og har vunnið nógvan pening, tað var kanska tað, ið hann livdi av.

Onkur annar visti, at sjómenn, ið komu heim til Danmarkar eftir kríggi, vunnu nógvan pening við at smugla sigarettir, tey kendu enntá onkran, ið var komin í fongsul fyri at hava smugla sigarettir til Danmarkar, kanska var hann ein av teimum.

Aðrir, kanska passaði tað betri til hansara, teir ið komu heim við dollarum í kontantum, vekslaðu við ríkmenn, skipaeigarar og tílikar, og kundu fáa dupultan kurs, tí ringt var at fáa valuta, sum tað var kalla tá. Sparin hevði hann altíð borið orð fyri at verða. Teir, ið vóru í sigling í krígsárunum, finga dupulta hýru, tá teir vóru í sigling í bardaga økinum.

Sýslumaðurin mátti, sum rímuligt var, boða Njál bónda frá, hvussu vorðið var. Helt hann skuldi fara at vitja hann og koma varisliga inn á hetta, siga frá, hvussu vorðið var, áðrenn ein almenn fráboðan kom í brævið frá sýslumanninum sum øvrigheit.

Njál er ikki blíður, tá hann fær hetta at vita frá sýslumanninum, brigslar sýslumanninum líkt og ólíkt um ódugnaskap, at hann sum sýslumaður átti at vita tilíkt, áðrenn hann hevði noktað Josiasi á Fenum rætt til torvskurð.

Sýslumaðurin helt, at Njál, eins væl var tann, ið átti at vita tilíkt, tí hann var jú bóndin, hevði festið undir hond og átti at fylgt við tí, tí tá hetta var ført í protikollina, so var tað eisini fráboða bóndanum. Hann sýslumaðurin hevði ikki arvað nakað sýslumanssembæti, mótvegis honum Njáli, ið hevði arvað bóndagarðin.

Men Njál helt, jú, hann hevði arvað garðin, men alt var ov fjart, hann var ikki uppvaksin í bygdini, og faðirin var ikki haðani, hevði heldur ikki búð har. Eini 2 ættarlið vóru farin burturímillum, so Njál hevði einki søguligt grundarlag at standa á, var líka sum skolaður uppá land her í óbygdum, og nú hann fór at hugsa seg um, ongantíð hevði hann kent seg serliga vælkomnan her í bygdini, ongantíð hevði hann vunnið yndi bygdafólksins, hóast hann var størsti bóndi, og kundi munandi meir enn hini bygdafólkini.

Josias plagdi at ganga suður á Knokkin at fleyga havhest, at fleyga havhest á Knokkinum var avlagt nú, hóast havhestur framvegis var fleygaður aðrastaðni. Fleygingasessurin á Knokkinum var vanliga brúktur, tá Josias búði í bygdini, og hevði Josias saman við brøðrunum borið manga havhestabyrðina haðani. Sessurin var fyri nøkrum árum síðani burturlopin, eingin hevði bygd hann uppafur, og eingin av tí ættarliðinum, ið nú søkti bjørgini, hevði nakrantíð verið har til havhestafleyg, og visti kanska bert onkur hendingur, at ein sessur einaferð hevði verið har.

Njál var bóndi, og vildi vísa, at hann var bóndi, men hvat skuldi hann gera fyri at fáa fatur á torvheiðunum hjá Josiasi.

Sýslumaðurin og bóndin tosaðu saman, um Njál kundi vinna rættindini aftur við einum rættarmáli, nei tað var ikki vist, Josias var byrjaður at skera torv beinanvegin, hann kom aftur, hevði skorið torv í haganum eini 2 ár, áðrenn Njál steðgaði honum, og Kál hevði skorið torv so leingi, hann livdi.

Teir sóu, at ringt fór at verða at taka rættindini frá teimum, tí tað fór eisini at koma fram í rættinum, at alla tað tíð, fólk hevði verið í húsinum, hevði torv verið skorið, nei best var at sleppa hesum tankanum, og at tapa ímóti Josiasi einaferð afturat. Nei eitt sakarmál, bleiv alment uppsligið í rættarhølundum, eins og úrskurðurin eisini bleiv sligin upp á talvuna, tað fór at koma fram, at hann hevði tapt eina sak ímóti Josiasi, sum hann sjálvur hevði reist. Nei nei, tað bleiv av ongum, Hann fekk ongan pening fyri tað, um hann vann, líkamikið um hann tapti ella vann, so skuldi hann helst gjalda sakarmálskostnaðin, og vann hann, ja so vann hann kanska ikki meir enn so, at hann skuldi kanska gjalda Josiasi endurgjald fyri torvheiðarnar. Torvheiðarnar, ið hann sjálvur átti.

Eitt var Njál tó vísur í, hóast hann kendi Josias lítið, at Josias hevði ikki grett fyri nøkrum í bygdini um hetta, ið teir vóru ósamdir um, og at hann hevði fingið viðhald frá fútanum. Njál slepti tankanum um sakarmál, men hann kundi ikki heilt semjast við seg sjálvan og góðtaka, at Josias hevði rættindi í hansara egna haga, rættindi sum hann sjálvur ikki hevði, sjálvur hevði hann verði noyddur til, tá hann skar torv, at flyta í aðrar torvheiðar, tí hansara skuldu takast til uppdyrking.

Njál hevði fekk eitt nýtt hugskot, hann skuldi fara at leggja inn, dyrka hagan um til bø, so komu torvheiðarnir hjá Josiasi at liggja innanfyri tað økið, og so hevði hann vunnið.

Njál ferðaðist tíðum til Havnar, hevði fundir við jarðarráð og matrikulstovu, mjólkavirkið, landsverkfrøðing og sjálvandi eisini sóknarstýrið á staðnum, hann skuldi hava alla hjálpi at basa Josiasi. Allar kanónir skuldu koyrast fram, fyri at Josias skuldi rakast.

Alt var um at verða leyst og liðugt, men nú kemur bráðliga fram, at um Njál skal dyrka meira bø, má hann eisini fáa loyvi at selja meira mjólk, hava størri mjólkakvotu, og skal hann hava størri mjólkakvotu, so má hon takast frá hinum bóndunum, og tað eru teir alt annað enn fegnir um, tí eingin heldur seg hava nokk. Njál kann ikki fáa meir mjólkakvotu, og var eingin mjólkakvota, so vóru eingir móguleikar at gjalda lánini aftur til jarðaráðið, dyrkingin hjá Njáli bleiv av ongum.

Frá gamlari tíð hevði gøta liggið ígjøgnum hagan hjá Njáli suður á Knokkin, men nú sessurin var burturlopin, var ikki vanligt at gingið var tann vegin, Njál hevði dyrkað hagan, og var gøtan burturvelt, uttan at nakar hevði givið tí ans. Í fyrstani, Josias var afturkomin, var hann oftani sæddur at fara suður ímóti Knokkinum við haka. Ein dagin sæst hann koma sunnaneftir við havhestabyrði. Onkur spyr, hvar hann hevur verið, jú hann hevur fleygað havhest á Knokkinum. Um tað bar til at fleyga havhest á Knokkinum, har var eingin sessur, jú ta bar væl til, segði Josias, har hevði altíð verið fleygaður havhestur, og tá hann kom aftur og hann sá, sessurin var burturlopin, hevði hann gjørt ein nýggjan sess sunnari, ið ikki sást úr bygdini, men annars var góður at ganga til.

Njál sá, at Josias gekk eftir bakkanum, fór omanum hegnið, ið hann hevði sett, og helt síðani fram suður á Knokkin. Sum verða man, dámdi Njáli ikki, at Josias gekk eftir hansara ogn, hóast hann ikki hevði velt út á bakka tromina. Tað var jú kent í bygdini, at var tað nakað, ið Njál ræddist, so var tað bakkin.

Njál hugsar, at um hann hegnar snipst í bakkatromina, so man Josias fara at gevast at ganga har, hann ger so, uttan at orða nakað við Josias.

Hví skal bóndin siga smámanninum frá, hvat hann ætlar og hví hann ger tað.

Ein dagin Josias fer suður á Knokkin, sær hann hvussu vorðið er, hann ger skjótt av, laðar nakrar steinar, so hann kann gleiva uppum hegnið, tá Josias kemur norðuraftur við havhestabyrðuni, eru steinarnir burtur.

Josias veit, at um hann fer niður í bakkan nakað sunnanfyri hegnið, so kann hann ganga eftir einari smalari rók og koma upp aftur nakað norðari, hetta er ikki vanlig gongd, rókin er hál at ganga eftir. Tá Josias kemur upp á bakkan aftur norðari, stendur Njál fyri honum, sigur at havhest leggur hann einki í, um hann fleygar í haganum hjá sær, men ígjøgnum bøin hjá sær, skal hann ikki ganga.

Jú sigur Josias, tað hevur hann rætt til,

Hvussu hann hevur rætt til tað, spyr Njál,

Jú ein gøta hevur altíð ligið har, og hann hevur skjøtið uppá, at hann kann ganga ígjøgnum bø og haga.

Nú er ovboði hjá Njáli, hann tørnar avstað at húsum, hann skal ringja til sýslumannin, ætlar at spyrja hann, hvønn rætt, ið bóndin hevur, ið eigur hagan. Men á veg heim blíðkast hann kortini, hugsar, at tað er kanska betri, at sýslumaðurin ikki fær at vita, um hvussu lítið hann veit um síni egnu festirættindi.

Hann er vísur í, at hetta er ikki nakað, ið Josias finnur uppá, hann er eisini vísur í, at Josias ikki grettir fyri nøkrum, at teir hava haft ein samanbrest, og nærmast eru farnir til hendurs, - ja til hendurs vóru teir nú ikki farnir. Josias stóð har við havhestabyrðini, og tók hana ikki av sær.

Hann Njál, hevði besta hugin at leggja hond á Josias, ikki tí at Josias hevði sagt nakað serligt við Njál, kanska meir tí hann hevði sagt so lítið, verið nakað spoyskur, ilnað hann upp, stóð har so róligur og vísur í, at hann hevði øll rættindi, altíð var Josias so tungur fyri málinum, men ídag var tungan farin á glið, spell eingin kundi hoyra, hvussu væl Josias kortini var skorin fyri tungubandinum. Hann segði kanska ikki so nógv, men var hittinorðaður og beinrakin, hetta fekk bóndan at føla, og tað neyt fast, hann hevði bara at lurta, meðan Josias segði bóndanum, hvat hann hevði, rætt til.

Men nei, nú kundi vera nóg mikið við Josiasi, hann skuldi binda frið við Josias, Josias segði seg hava skjeytið, og so var tað nokk, Josias var ikki kendur fyri at siga ósatt, og hann, ja hann orkaði ikki at síggja niðurskiva aftur, at Josias átti rættindi á hansara ogn, men mest var tað hetta seinasta, ið fekk hann at gevast at stríðast ímóti Josiasi. Njál visti, at teir á Fenum vóru vanir at hava skil á sínum pappírurum. tað sama var við Káli og hinum brøðrunum, teir hildu uppá sín rætt, men einki meir enn tað.

© *Mikkjal Absalonsen* 2000. All rights reserved.
Tað er strangliga banna at nýta tekstin, ella partar av honum, uttan at høvundan loyvi.